

B F J

TIN EN TINGIETERS.

Hoewel er reeds voorwerpen uit de bronstijd zijn gevonden, die erop wijzen dat ook toen al tin een bekende legering was en de Grieken en Romeinen soms hun schalen en kannen van dit toen nog zeer kostbare, want zeldzame metaal lieten maken, is tin in de late Middeleeuwen echt populair geworden.

Vanaf toen begon dit licht glanzende metaal de in aarde-werk en hout gemaakte borden en schotels te verdringen.

Na zijn intrek genomen te hebben in de burgerwoning en het boerenhuis, heeft het tingerei zich nog tot en met de "Jugendstil"-periode gehandhaafd: eerst meestal als functioneel voorwerp en daarna als ornament.

Heden ten dage staat het tin weer in de belangstelling, niet alleen in verband met de bewondering voor de zeldzaam geworden, originele stukken, maar ook door het opnieuw vervaardigen van hooggewaardeerde oude vormen, die meer dan toevallig wel als "oude" moeten fungeren.

Tentoonstellingen zoals deze die plaatsgrepen te Doornik (1978) - "Les Etainiers du Haut-Escaut", te Tienen (1979) - "Oud Tin uit Tienen", te Antwerpen (1979) - "Keur van Tin", te Saint-Omer (1982) - "Etains du Nord de la France et de la Belgique", te Ieper (1985) - "Oud Iepers Tin", te Hoei (1985) - "Etains Anciens Huy-Liège", te Staden (1986) - "Oud Tin uit de Vlaamse en Waalse ontstaanscentra" en te Douai (1986) - "Etains de Douai", hebben bijgedragen tot het stimuleren van plaatselijke studies zoals deze over Antwerpen, Kortrijk, Leuven, Geel, Diest, enz.

Dit alles zou ons tenslotte moeten leiden tot een betere kennis van de vroegere tinproductie, gereguleerd door statuten en ordonnaties, waaraan de tinnegieters gehouden waren, op straf van boete.

De vroegste voorschriften dateren waarschijnlijk uit de dertiende eeuw. (Voorwerpen uit deze periode zijn onbekend!) Door gedetailleerde reglementeringen wilden de ambachten hun leden onderling en naar buiten toe beschermen. Het ligt dan ook voor de hand dat de keuren beschikkingen bevatten, die voortvloeiden uit het monopoliestreven van de ambachten, met name de verplichting lid te zijn van het ambacht indien men in de stad één of verscheidene beroepen wilde uitoefenen.

Om deze lidmaatschap te bekomen, was expliciet bepaald dat iedere kandidaat een leertijd moest doorbrengen gedurende verscheidene jaren.

Na een grondige vakopleiding moest de aspirant-tinnegieter zijn bekwaamheid bewijzen door een proefstuk te maken. Te Leuven gebeurde dit door het vervaardigen van twee gietvormen, een schotel- en een potvorm, waarin dan een schotel en een pot moesten worden gegoten. (1)

Te Mechelen werd in 1527 gevraagd vormen te kunnen maken "van geslagen scoetelen ende van ronde potten" (2). Zolang geen andere plaats werd aangeduid, moest de kandidaat ten huize van één van de gezwornen in één van die vormen een "loffelycken stuck wercx" vervaardigen (3).

In deze stad was het dus niet voldoende een stuk te kunnen hameren of gieten; de meesters moesten ook, zoals bijna in al de andere centra, de vormen kunnen maken.

(1) "Leuvense tinnegieters en hun werken" - Verhandeling voorgelegd tot het bekomen van de graad van Licentiaat in de Oudheidkunde en Kunstgeschiedenis, door Marc Mees - Leuven 1984

(2) "Bijdragen tot de Geschiedenis" - 45ste jaargang - Af1. 1-3, Het Mechelse Tingietersambacht 1962, door Dr. E. Van Autenboer

(3) Idem

Bovendien is op het eind van de negentiende én het begin van de twintigste eeuw, alsook tijdens en vlak na de eerste wereldoorlog, onnoemlijk veel tinwerk voor de sloop verkocht, omdat het toch niet meer werd gebruikt.

Het gevolg hiervan is, dat men slechts de beschikking heeft over hetgeen toevalligerwijs in partikulier en openbaar bezit is bewaard gebleven.

Hier wil ik dan ook de gelegenheid te baat nemen om de personen te bedanken die bijgedragen hebben tot de verrijking van mijn kennis terzake door toelating te verschaffen tot de inventarisatie van de uitgebreide kollektie oudtingerei, die zich in het Sint-Dimfnamuseum en bij de Gasthuiszusters Augustinessen te Geel bevindt. Allereerst gaat mijn dank uit naar Moeder Overste, zuster Ida en de heer Michel De Bont, Stadsarchivaris. In niet mindere mate wil ik mijn erkentelijkheid uiten tegenover zuster Dimfna en mejuffrouw Frida Van Ravensteyn, die mij gedurende bovenvermelde werkzaamheden hun toegewijde hulp hebben verleend.

Tenslotte wil ik ook nog een oproep richten tot de lezers van dit tijdschrift : Het zou mij een genoegen zijn dat elk persoon, die oude stukken in bezit heeft, mij toelaat deze te bestuderen ter plaatse, dit met het doel later een gedetailleerd verzamelwerk te realiseren over het vroeger tingieters ambacht met zijn tinnegieters, hun produkten en merken.

Gelieve in dit verband met mij kontakt op te nemen op onderstaand adres.

DANGIS TONY
VINNESTRAAT 32
2959 ELEWIJT
TEL. 015/615937

Bij voorbaat hiervoor mijn allerbeste dank !